นายสมคิด ประครองญาติ
ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายและคดี
นายทนงศักดิ์ เจริญชัย
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองทุ่ม(พุทธานุเคราะห์)

ฉบับที่ ๑/๒๕๖๓
กรกฎาคม
๒๕๖๓

เรียน ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาในสังกัด ทุกท่าน

จากสภาวะการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ตำรวจ ทหาร พยาบาล หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นฯลฯ จะเป็นที่สนใจและติดตามอย่างใกล้ชิดจากประชาชน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งต่างๆ โดยเฉพาะกฎ หรือ คำสั่งที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือกระทบต่อประโยชน์สาธารณะด้วยแล้ว ยิ่งต้องเพิ่มและเอาใจใส่ ระมัดระวัง ให้การปฏิบัติราชการให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางกลุ่มกฎหมายและคดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒ จึงได้ร่วมกับ นายทนงศักดิ์ เจริญชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองทุ่ม(พุทธานุเคราะห์) ซึ่งผ่านหลักสูตรการอบรมกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง(ที กศ.ป. รับรองแล้ว) รุ่นที่ ๙ ให้มาร่วมกันจัดทำจดหมายข่าวและบทความ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการ โดยจะมีการจัดทำและเผยแพร่ เดือนละ ๒ ฉบับ ในทุกวันที่ ๑ และวันที่ ๑๕ ของทุกเดือน ซึ่งในการจัดทำบทความคดีปกครองนั้น จะยึดตามแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง และแนวทางในการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดมาเป็นหลักยึด เพื่อถ่ายทอด อธิบายหลักกฎหมายต่างๆ ให้มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานในสังกัด และผู้สนใจทั่วไป ได้ศึกษา เรียนรู้ ถอดความ และนำไปใช้ประโยชน์ได้กับตนเองต่อหน่วยงาน รวมทั้งการต่อสู้เรียกร้องสิทธิกับภาครัฐ หน้าที่การงาน หรือแม้แต่เรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อไม่ต้องถูกใครรังแก หรือเสียเปรียบใคร และปรับใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการที่ดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศชาติสืบไป

สำหรับ ในวาระเริ่มแรกนี้ ขอนำเสนอคดีปกครองที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษเป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน ที่มีความจำเป็นต้องเดินทางไปเบิกถอนเงินจากธนาคาร เพื่อนำมาใช้ในกิจการต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งในการเดินทางไปเบิกถอนเงินดังกล่าวนั้น โรงเรียนไม่มีรถยนต์สำหรับใช้ในการเดินทาง ***"จำต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวของตนเองไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ราชการ ระหว่างเดินทาง รถยนต์เกิดอุบัติเหตุ ชนเด็กถึงแก่ความตาย ผู้ใดต้องรับผิด"*** มีคำตอบในเรื่องนี้ให้ติดตาม..ครับ

ข้อเท็จจริงคดีนี้มีว่า นางสาว อ.รับราชการในตำแหน่งครู วิทยฐานะ ชำนาญการ โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน และได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน มีอำนาจลงลายมือชื่อเพื่อเบิกถอนเงินจากธนาคารโดยมีคณะกรรมการ ๓ คน รวมนางสาว อ. วันเกิดเหตุ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๘ นางสาว อ. ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้ไปเบิกถอนเงิน เพื่อใช้เป็นเงินสำรองในการเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะครูในโรงเรียน นางสาว อ. เดินทางไปคนเดียว โดยใช้รถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากโรงเรียนไม่มีรถยนต์ราชการและผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานขับรถราชการ เมื่อนางสาว อ. เบิกเงินเสร็จและเดินทางกลับโรงเรียน

เมื่อถึงที่เกิดเหตุบ้านหัวดอย รถนางสาว อ. ได้เฉี่ยวชนเด็กหญิงอายุ ๗ ปี นางสาว อ. ได้หยุดรถให้ความช่วยเหลือและพลเมืองดีได้นำส่งโรงพยาบาล และได้เสียชีวิตในเวลาต่อมา นางสาว อ.ได้ช่วยเหลือจัดการงานศพจนแล้วเสร็จพร้อมเยียวยาเบื้องต้นให้แก่ญาติผู้ตายเป็นเงินจำนวน ๙,๕๓๐ บาท นางสาว อ. กับมารดาของเด็กหญิงตาย ไม่สามารถตกลงค่าสินไหมทดแทนได้ เป็นเหตุให้มารดาของเด็กหญิงดังกล่าวต้องฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดเชียงรายเป็นคดีแพ่งและถูกพนักงานอัยการจังหวัดเชียงรายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลจังหวัดเชียงราย คดีอาญา ศาลจังหวัดชียงราย พิพากษาจำคุก ๒ ปี ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษาแก้เป็นให้รอการลงโทษจำคุกไว้ มีกำหนด ๒ ปี ส่วนคดีแพ่ง นางสาว อ. ได้ดำเนินการให้บริษัทประกันภัยจ่ายเงินค่าทดแทนให้จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาทและนางสาว อ. ตกลงจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนเพิ่มให้มารดาเด็กหญิงผู้ตายอีก ๒๕๐,๐๐๐ บาท มารดาเด็กหญิงผู้ตายพึงพอใจ ไม่ติดใจจึงยื่นคำร้องขอถอนฟ้องทั้งทางแพ่งและทางอาญา

นางสาว อ. เห็นว่า เรื่องดังกล่าวเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้นสังกัด ต้องรับผิดชอบ จึงได้ยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท คืนแก่ตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นพิจารณามีความเห็นให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้นางสาว อ.เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาทแต่กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางตรวจสอบแล้วเห็นว่า การกระทำของนางสาว อ.เป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่จำต้องใช้เงินคืนให้นางสาว อ. นางสาว อ. ยื่นอุทธรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งยกอุทธรณ์ นางสาว อ. ไม่เห็นด้วย จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยฟ้องผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต ๑ ที่ ๑ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๓ ขอให้เพิกถอนคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิเสธการจ่ายเงินคืนดังกล่าว

คดีนี้มีประเด็นที่น่าสนใจคือการกระทำละเมิดของนางสาว อ. เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเป็นการกระทำส่วนตัว ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ความรับผิดจากการกระทำละเมิดจะต้องบังคับตาม มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ กรณีกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก กล่าวคือ นางสาว อ. ที่กระทำละเมิดต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะการกระทำละเมิดโดย ***"จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง"*** เท่านั้น แต่ถ้าไม่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้นสังกัด ต้องรับผิดในค่าเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด และหากนางสาว อ. ได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่มารดาเด็กหญิงผู้ตายไปแล้ว นางสาว อ. ก็มีสิทธิที่จะไล่เบี้ยกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม แม้นางสาว อ.จะได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย ตมมาตรา ๘ วรรคสาม

เมื่อคดีนี้ นางสาว อ. ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับมารดาของเด็กหญิงผู้ตายไปแล้ว ถ้านางสาว อ. ไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้

นางสาว อ.ทั้งหมด แต่ถ้าการกระทำของนางสาว อ. เป็นการกระทำโดยการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเหตุละเมิดเกิดจากความบกพร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยแล้ว นางสาว อ.ต้องชดใช้ความเสียหาย.....โดยหักส่วนความรับผิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออกด้วย

แต่หากเป็นการกระทำโดยส่วนตัว นางสาว อ. ต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำของนางสาว อ. เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่สามารถจัดหารถยนต์ราชการพร้อมพนักงานขับรถไว้ประจำที่โรงเรียนที่นางสาว อ. ปฏิบัติหน้าที่ จึงจำต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ จนประสบอุบัติเหตุ ถือเป็นความบกพร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องหักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออก การที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคำสั่งปฏิเสธคำขอของนางสาว อ. ที่ขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้นางสาว อ. ต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย โดยมิได้หักส่วนความรับผิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออก จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้หักส่วนความรับผิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออก ๕๐ % ของค่าความเสียหายจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท จึงเพิกถอนคำสั่งและให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่นางสาว อ. จำนวน ๑๒๕,๐๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อุทธรณ์ว่า การไม่จัดรถยนต์ราชการพร้อมพนักงานขับรถยนต์ไว้ประจำที่โรงเรียนให้นางสาว อ. ไม่ใช่สาเหตุโดยตรงหรือข้อบกพร่องอันเป็นเหตุให้นางสาว อ. ประสบเหตุละเมิดดังกล่าว หากเกิดแต่ความประมาทความไม่ชำนาญในการขับรถและการตัดสินใจผิดพลาดของนางสาว อ. เอง ส่วนนางสาว อ. ไม่ได้โต้แย้งว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เพียงแต่เห็นว่าต้องหักส่วนความรับผิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย....กรณีจึงเป็นการโต้แย้งกันเฉพาะประเด็นค่าเสียหาย

คดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดเห็นตรงกันว่า การขับรถยนต์ไป-กลับระหว่างโรงเรียนและธนาคารเพื่อเบิกเงิน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการของนางสาว อ. ในฐานะเจ้าหน้าที่การเงิน การที่นางสาว อ. กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย อันเนื่องมาจากการขับรถยนต์เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าว จึงเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก

การที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่จัดให้มีรถยนต์และพนักงานขับรถยนต์ไว้ประจำโรงเรียน เป็นเหตุให้นางสาว อ. ต้องขับรถยนต์ส่วนตัวไปปฏิบัติหน้าที่เบิกเงินที่ธนาคารจนเกิดเหตุละเมิดดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีส่วนในการเกิดความเสียหายในครั้งนี้ด้วย

ดังนั้น...เมื่อการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย นางสาว อ. จึงมีสิทธิที่จะเรียกให้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๙๓/๒๕๕๙)

สรุปได้ว่า คดีนี้มีประเด็นที่ให้ความรู้ว่า การนำรถยนต์ส่วนตัวไปใช้ในการปฏิบัติราชการ กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่มีรถยนต์สำหรับใช้ในราชการและไม่มีพนักงานขับรถยนต์เป็นการเฉพาะ ถ้าเกิดความเสียหายกับบุคคลภายนอก ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ ประเด็น การยื่นขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตน จ้าหน้าที่ต้องยื่นภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ตนได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ประเด็นการอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งและต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น คดีนี้ นางสาว อ. ไม่ได้ยกข้อต่อสู้เรื่องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตนเองขึ้นสู้ ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่ได้พิจารณาประเด็นนี้

อย่างไรก็ตาม การใช้รถใช้ถนนด้วยความระมัดระวังเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ การไม่เกิดอุบัติเหตุเป็นยอดปรารถนา และการที่ไม่ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล...ดีที่สุด....ขอบคุณครับ

นายสมคิด ประครองญาติ
ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายและคดี
นายทนงศักดิ์ เจริญชัย
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองทุ่ม(พุทธานุเคราะห์)
๐๘๑-๗๐๘๐๗๕๑ e-mail : Charoenchai07@hotmail.com

.....